

 STANISLAV SUCHARDA
PADESÁT PLAKET, MEDAILLÍ
A PODOBIZEN.

 STANISLAV SUCHARDA
PADESÁT PLAKET, MEDAILLÍ
A PODOBIZEN. ÚVODNÍ TEXT
NAPSAL KAREL B. MÁDL

VYDAL ŠTENCŮV GRAFICKÝ KABINET
PRAHA I. SALVATORSKÁ 8. — R. 1912.

Za prvních let devadesátých minulého věku počíná se ono ražení čtných otvorů v dosavadní ohradní zdi umění českého, jež nyní po dvou deceniích bývá považováno za první krok k jeho novodobé regeneraci, ačkoliv už před tím, třeba sporadicky, vyjížděli jednotliví předchůdci do cizích dálek na kořistné výpravy. V onen čas hnula se ale celá generace, všechno mládí k oněm vyhlídkám, jimiž zvědavé a chtivé, dosud však málo instruované její oko vysílalo zvědavé pohledy do nového a bouřlivého vlnobití za hranicemi země a mnozí vydali se sami na výzkumné cesty za kastalským pramenem. Výtěžek těchto výprav dosud trvajících není jednotný a venkoncem stejné ceny. Dojista však vedly k rozhojnění umělecké práce, k rozšíření uměleckých potřeb, k vyvýšení uměleckých met. Pro budoucnost znamená to dobytí, aneb aspoň dobývání nové půdy a větší volnosti pro tvůrčí mohutnosti, tvoření a úpravu ovzduší svobodomyslnějšího a po umění toužebnějšího, nežli jsme před tím měli.

Zmnožily také uměleckou práci: přivedly naše malíře ku grafice a naše sochaře ku glyptice. Neznamená to pouze rozšíření technické řady o dva nové či vlastně jen zanedbané články. Je to rozhojnění tvořících možností. Jsou to dva znova otevřené ventily, jimiž může tvůrčí napjetí bohatých jednotlivců snadněji a častěji vyproudit ven za zevních podmínek méně přísných a sklíčujících, nežli můžeme ještě dnes nabídnouti velké produkci.

Obrození umělecké medaille a drobného raženého nebo litého reliefu, těchto miniatur plastiky, došlo k nám, jako jinam z Paříže cestami, jež možno sic tušiti, ne však vždycky zjistiti, zda přímo, oklikou, známým důtklivým upozorněním A. Lichtwaraka, nebo pomocí reprodukcí Evropou cestujících, či roznícením z originálů. Bylo toho třeba, neboť po Václavu Seidanovi, posledním medailleru vídeňského školení a jeho starého rázu, zeje mezera. Co medaillisté jeho druhu ještě uměli, zploštilo se a zvlugarisovalo, zhrublo v řemeslné produkci pamětních penězů sevšednělé výroby. Jenom J. V. Myslbek a Jos. Mauder koncipují na zvláštní pozvání umělecké návrhy medailí Obchodní a živnostenské komory v Praze a města Prahy a, už svým uměleckým taktem vedeni, vytvářejí aversy a reversy, jejichž reliefy nejsou více rozpoltěnými sochami, nýbrž komponovány a modelovány v dobrém poměru k terčové ploše medaille, kterou před tím Francouzové byli vzkřísili k novému uměleckému životu pomocí pouček z renaissančních medailí a antických mincí odvozených. A studium drobnoplastiky renaissance italské přivedlo je také k plaketě, onomu obdélnikovému plastickému obrázku, který si záhy dobyl všude ještě větší oblíby nežli sama medaille. Hraniční čára mezi malým reliefem a plaketou nemá ovšem žádoucí přesnosti a ostrosti. Jistě tu není rozměr — ostatně nikde zvláště předepsaný a nepřekročitelný — jedině rozhodujícím a mnohem více spadajícím na váhu poměr vypukliny

k ohraničené ploše, na níž se rozvíjí, či vlastně dnes z ní vyrůstá, a vzájemný poměr detailů v reliefu. Při plaketě stává se právoplatným činitelem nejen optický, ale zároveň i taktilní, hmatový dojem, při výtvoru plastickém, jež do ruky běžeme, abychom jeho obsah ideový i uměleckou formu zrakem vssáli k duševnímu požitku. Tyto přirozené požadavky vedou k reliefu bez břitkých výšek a propadlých nebo podjímavých hloubek, k reliefu plochému a hebkému, který všechen svůj plastický obraz v jednom osvětlovacím proudu poskytuje na ráz v jediném pohledu.

S tohoto stanoviska a zřetele byl proveden z díla St. Suchardy výběr plaket, odznaků a medailí, které v něm tvoří značnou jeho část, po vnitřní stránce ale s ním těsně a nerozdílně souvisící. Je však slušno vyzvednouti je zvláště, poněvadž St. Sucharda první z nové a své generace uvedl nám tuto drobnoplastiku v nový život, byť by se jí nebyl první výhradně věnoval. Není také s nějakými obtížemi spojeno, vyhledati místa, na nichž Suchardova velká plastika rodí medaili a plaketu. Velká medaille Č. O. Sokolské a »Historie« jsou v podstatě své zmenšené dekorativné reliefy a »Vrba« obsahem i rozvrhem pochází v přímé posloupnosti od vysokého reliefu »Poklad«, z něhož také mezi tím umělec odvodil plochou plastiku velké cínové plakety. To se událo v samém středu let devadesátých a dvě čtvercové plakety, jaksi sňaté s pomníku F. Pala-

ckého, uzavírající prozatím řadu Suchardových drobnoplastik, dovozují a dokládají nejen svým stylem, nýbrž, a to hlavně, poměrem svého reliefu k velkému objemovému dílu sochařskému, od něhož jsou odvozeny, kterak Sucharda za leta proběhlá zmocnil se umělecké formy plakety a zároveň medaille už před tím.

Poučení přijímal rozhodně od Francouzů. Nebylo by však správné uváděti St. Suchardu v přímou a výlučnou závislost na A. L. Charpentierovi, J. O. Rottym, J. Cl. Chaplainovi, ale ovšem jeho umění plaketní děkuje mnoho jim všem zároveň, sesilivší na jejich souhrnu. Jemu vděčí za nadchnutou hebkost reliefu, za jeho měkkou vlnu i také za malebnost pozadní hloubky. Vídeňská medaille, sice zeměpisně bližší, zůstala jím nepovšimnuta. Její ostrý rys, břitká modelace a ornamentálná a symbolová přeplněnost stojí na vzdáleném a protilehlém polu ke všemu Suchardovu umění, prolnutém měkkým, někde však i vášnivým lyrismem, který k svému rozvinutí nalézal právě v této drobné plastice pole, nad jiné vhodné, aniž by byl k tomu umělec potřeboval zevních popudů. Nanejvýše přišli k němu se žádostí o nějakou medaili u příležitosti velmi řídkých, jimiž odpověděl při medailích České Obce Sokolské a Československé výstavě národopisné, a ještě vzácnější byly objednávky plaket. A přece ve zdejších poměrech provedlo Suchardovo gliptické umění svůj propagační čin: budilo chuť, vedlo k následování a udalo základní tón lyrismu nástupcům.

»Vrba«, »Poklad« i cyklus plaket k pohádce o Lilianě vyvěly z literárních zřidel, z balad a vypravování, aniž by byly pouhou ilustrační transkripcí slova do plastického obrazu. Ostatně i mezi nimi jsou práce, kde i verše Erbenovy přišly umělci na rty jako výkřik nebo povzdech osobních bolestí. Než jeho vnitro samo je dosti bohato, aby mohlo vytvořit a vydati i vlastní představy.

Suchardovy drobnoplastiky znamenají také novou fási českého reliéfu. Nejenom že jej vyzvedly z dosavadní podružnosti, která se rovná málem zanedbanosti, tuším že první uvolnily jeho styl, dosavad přísně klassický, popřední a profilní, chodu přesně odměřeného. Relief Suchardův ožil a obohatil se v liniích a vrostl do malebné hloubky. Jeho vnitřní tempo stalo se vzrušenějším, přestoupilo do pathosu nadšení. Už v medaili »Historie« tento postup do hloubky je zřejmý ve frontálním usazení personifikační postavy, co přišlo vhod dekorativnímu reliéfu, muselo však být ve své přikrostiti překonáno v kompozici plaketové. »Libuše věšticí slávu Prahy«, »Praha a Vltava«, »Liliana« pak neméně v »Přástkách« a hlavně v přenesení složitého skupinového obrazu obou stran Palackého pomníku jsou ploché a hebké reliéfy vášných těl bočných a polobočných pohledů, jež rozhojňují obsah komposice, přivádějí postavy z hloubky k popředním, vedou svými liniemi a svojí jako dechem odstupňovanou plastiku do dálek někdy jako v mlžinách

spících. »Libuše« a »Prah s Vltavou« mohou dobře platiti za vzorové příklady rytmu a výraznosti Suchardovy linie. Na první plaketě pathos visionářského a věšteckého vzrušení v pose, akci až do rozletitých konců roucha, na druhé sdružení pevných vertikál s přiléhajícími vlnami čar, jakoby řeka družně a důvěrně objímala věkovitý břeh. Stesk a Utěcha v sesterském splynutí. Je to táž mluva, která v jiné tonině, ale stejné výraznosti, zaznívá v návrzích k medailli na návštěvu císařovu v Bosně, nebo v kontrastu žízňivé ženy s tajemstvím sfingy ve »Vědě«, nebo v dlouhé rytmické vlně »Pohádky o krásné Lilianě«, nebo v klidném poslouchání »Přástek«. Je to mluva sahající od sensitivního rozechvění celé bytosti až k slavnostní velebě a napiaté intimnosti, velmi pružná a zmodulovaná, o tonech šeptajících, melancholických, pathetických i slavnostních, mluva, do níž se zaplétají lidé i kraj, mluva, které poslouchá modelující ruka tak, že i rytmus výškový v reliefu, časem se stále jemnicí, bývá jí prodchnut.

Jednostejno, jde-li o zjevy realné či imaginární. Skutečný a pomyslný svět v Suchardově drobnoplastice žije v souladu, jakoby je nic ani zevně ani vnitřně od sebe neoddělovalo: obojí vstupuje do plastického díla zjevné imaginace a tvořivosti. Lid ve svém kroji a typu vyrůstá v družnosti s ideálními zjevy a vidinami a tyto zdají se býti jenom vyvýšeným zmocněním oněch prvků. Není pochyby, že v tomto akcentu národové

typovosti a jeho přenesení či převedení do světa fantasmie vnáší do Suchardových medailí a plaket rys a účin zvláštního působení. Jestliže plastický styl jejich sezdatnili v intimním styku s francouzskými mistry nové medaille, což je nepopíratelné, jejich poetický kořen, básnická náplň a zaujatá vřelost národního citění náleží Suchardovi a ty činí tuto svěže se zelenající větev jeho umění vábnou, rozkošnou i dojmavou v její české melodičnosti.

KAREL B. MÁDL.

VYOBRAZENÍ.
A. PODOBIZNY.

B. MEDAILLE A PLAKETY.

DATA K VYOBRAZENÍM:

I.	PODOBIZNA CHODKY	1895
	Modelována ve velikosti životní 50 cm. průměru. Zmenšena na medailli v bronzu litou, velikosti 15 cm.	
	PODOBIZNA	1892
	Modelována ve velikosti životní 50 cm. průměru. Zmenšena na medailli v bronzu litou velikosti 15 cm.	
	PODOBIZNA	1893
	Modelována ve velikosti životní 50 cm. průměru. Zmenšena na medailli v bronzu litou 15 cm průměru.	
	PODOBIZNA	1894
	Modelována ve velikosti životní, v kruhu 50 cm. průměru. Zmenšena na medailli v bronzu litou 15 cm průměru.	
II.	PODOBIZNA	1897
	Modelována pro bronzový medaillon průměru 30 cm.	
III.	PODOBIZNY	1898
	Modelovány pro litý bronz ve velikosti 25 cm. výšky.	
IV.	PODOBIZNA HANAČKY	1900
	Modelována v životní velikosti. Zmenšena na plaketu pro litý bronz ve velikosti 20 cm. výšky.	
V.	PODOBIZNA	1904
	Modelována ve velikosti 25 cm. pro litý bronz. Zmenšena na plaketu v kovu litou ve velikosti 4 cm.	
VI.	PODOBIZNY MANŽELŮ	1904
	Modelovány ve velikosti 25 cm šířky pro litý cín.	
VII.	PODOBIZNA	1905
	Modelována ve velikosti životní, 25 cm. průměru. Zmenšena ve slonové kosti na medaillon 8 cm. průměru.	
VIII.	PODOBIZNA	1905
	Modelována ve velikosti 18 cm. výšky. Zmenšena na plaketu raženou ve velikosti 77 cm. výšky.	

- IX. PODOBIZNA 1910
Modelována v životní velikosti, 75 cm. výšky. Zmenšena na plaketu v kovu litou ve velikosti 23 cm. výšky.
- X. PODOBIZNA 1911
Modelováno ve velikosti životní 55 cm. výšky pro plaketu v bronzu litou. Zmenšeno na plaketu v bronzu litou 6 cm. výšky.
- XI. PODOBIZNA 1912
Můj hold náčelníku svazu slovanského Sokolstva br. Vaničkovi. Modelováno ve velikosti životní, 40 cm, pro litý bronz. Zmenšeno na plakety ražené ve výšce 5·5 cm., závěsek 2 cm. a špendlík 1·5 cm.
- XII. MEDAILLE NÁRODOPISNÉ VÝSTAVY ČESKOSLOVANSKÉ 1895
Modelována ve velikosti 45 cm. průměru. Zmenšena na 6·5 cm. jako ražená medaille výstavní.
- XIII. MEDAILLE »ČESKÁ OBEC SOKOLSKÁ« 1895
Modelována ve velikosti 33 cm. V bronzu litá, je čestným darem České Obce Sokolské. Zmenšeno na 11 cm., lité v bronzu a cínu užívá Česká Obec Sokolská jako čestných cen přeborníkům závodů sokolských.
- XIV. ŠTÍTEK NA DVĚŘE 1896
Modelován ve velikosti 47×20 cm. Zmenšen na plaketu v kovu litou šířky 10 cm.
- XV. HISTORIE 1896
Modelováno pro soutěž na sochařskou výzdobu budovy Městského Musea v Praze. Průměr modelu 30 cm. Zmenšeno na medaili pro litý kov ve velikosti 15 cm.
- XVI. VRBA 1897
Modelováno pro soutěž na premií Umělecké Besedy v Praze, ve velikosti 54 cm. výšky. Litá plaketa v železe, byla premií členům Umělecké Besedy v Praze. Zmenšena na plakety výšky 31 cm. a 11·5 cm. pro kov litý.
- ZAHRADNÍK 1898
Modelováno ve velikosti 30 cm. výšky jako plaketa pro litý bronz. Zmenšena na 11·5 cm. výšky, byla, v cínu lita, premií spolku výtvarných umělců Manes.

- XVII. **K. I. DIENZENHOFER** 1908
Modelováno dle rytiny ve velikosti 40 cm. Zmenšeno na medailli pro litý bronz ve velikosti 15 cm.
- XVIII. **ARCHITEKT** 1899
Z cyklu provedeného pro byt majitele domu na Václavském náměstí, projektovaného arch. J. Kotěrou. Modelováno ve velikosti 120 cm. šířky. Zmenšeno na plaketu pro litý kov ve velikosti 20 cm. šířky.
- XIX. **KROK – ČECH** 1900
Modelovány ve velikosti 24 cm. pro interieur Obchodní Komory v Praze, vystavený na světové výstavě v Paříži r. 1900. Zmenšeny na plakety v bronzu lité ve velikosti 6,5 cm. výšky.
- XX. **LIBUŠE VĚŠTÍ SLÁVU PRAHY** 1901
Modelováno ve velikosti 74 cm. šířky. Zmenšeno na plaketu v kovu litou šířky 18,5 cm. Ražená plaketa ve velikosti 7,5 cm. šířky je čestným darem Sokola pražského členům 40 let v jednotě setrvávším.
- XXI. **PRAHA A VLTAVA** 1902
Modelováno ve velikosti 36 cm. výšky. Zmenšeno na plaketu raženou ve stříbře a bronzu výšky 7 cm. Verše J. Hilberta:
Víc bylo slz Tvých, než mých vod je sestro,
Víc bylo bědy, než jí kámen snese,
— Chtě však Tě zdrtit, vrah Tě jenom ztužil —
Výš hlavu Praho, Tvé jest vítězení!
- XXII. **MODLITBA ZA VLAST** 1903
Triptych modelovaný ve společné výšce 34 cm. Zmenšen na plaketu v kovu litou na výšku 11 cm.
Verš J. Zeyera: Kéž země naše povždy blaze sní,
Kéž všechny bouře šťastně minou ji,
Až onen přijde sladký okamžik,
Kdy všechny sny již budou vysněny.
Reprodukce provedená v tlačeném papíru byla premií spolku výtvarných umělců Manes.
- XXIII. **JARO** 1904
Modelováno pro soutěž vypsanou pro rakouské medaillery na premií spolku »Österreichische Gesellschaft zur Förderung der Medaillenkunst und Kleinplastik«. Zmenšeno na plaketu raženou v bronzu, postříbřenou, 9 cm. šířky. — Vydáno 101 číslovaných kusů pro členy spolku.

- XXIV. PŘÁSTKY 1906
 Provedeno na objednávku plakety s volným českým-thematem spolkem »Österreichische Gesellschaft zur Förderung der Medaillenkunst und Kleinplastik«. Zmenšeno na plaketu šířky 12 cm. Raženo 101 číslovaných kusů v bronzu pro členy spolku.
- XXV. VYUČOVÁNÍ. 1908
 Modelováno ve velikosti 34 cm. průměru. Zmenšeno na medaili v bronzu litou velikosti 6'5 cm. průměru.
- XXVI. POHÁDKA O KRÁSNÉ PANNĚ LILIANĚ 1903-9
 Modelováno v různém měřítku pro ilustrovanou pohádkovou publikaci spolku výtvarných umělců Manes »Snih«. Převedeno na cyklus sedmi plaket v r. 1909, zmenšeno na společnou výšku 10 cm. Galvano patinované a postříbřené.
- XXVII. PRAHA 1909
 Cestný dar města Prahy. Modelováno ve velikosti 44 cm. výšky. Zmenšeno na plaketu v bronzu litou výšky 22 cm. a plaketu raženou ve stříbře a bronzu výšky 6'5 cm. Verše J. Hilberta:
 Za ránu ránu, srdce za srdce,
 té české země sirá královna
 osudy střežim a nechť bouře jdou,
 přec mého lidu bude vítězství!
- XXVIII. MEDAILLE V UPOMÍNĚKU NA NÁVŠTĚVU CÍSAŘE V BO- 1911
 SNĚ A HERCEGOVINĚ
 Modelováno na objednávku společného ministerstva financí ve Vídni pro omezenou soutěž. Velikost modelu 30 cm.
- XXIX. RELIEF DLE SOCHY FR. PALACKÉHO Z POMNÍKU 1912
 JEHO V PRAZE
 Modelovaný ve velikosti 46 cm. výšky. Zmenšeno na plakety v bronzu lité o výšce 18 a 12 cm. vydané uměleckou slévárnou T. B. Srpek v Brandýse n. Labem.
- XXX. PLAKETA K ODHALENÍ POMNÍKU FRANT. PALACKÉHO 1912
 V PRAZE
 Modelovaná ve velikosti 48 cm. výšky. Zmenšena na plaketu raženou v bronzu o výšce 6 cm.

XXXI. ODZNAKY

1. Odznak spolku »Jednota samosprávných úředníků«, modelovaný ve velikosti 11 cm. výšky. Ražený v alpace ve velikosti 3'2 cm. výšky . . . 1909
 2. Odznak „Národní Strany Svobodomyšlné“, modelovaný ve velikosti 11 cm. výšky. Ražený v alpace ve velikosti 1'5 cm. výšky . . . 1905
 3. »Na stráž«. Modelovaný ve velikosti 22'5 cm. výšky. . . . 1910
- V bronzu litý, je čestným darem České Obce Sokolské. Ražený ve velikosti 3 cm, je odznakem Československého Sokolstva.

XXXII. VĚČNĚ DÁL 1912

Modelováno ve velikosti 55 cm. výšky. Zmenšeno na plaketu v bronzu litou ve velikosti 18 cm. výšky. Raženo v bronzu jako novoročenka firmy Franta Anýž na rok 1913, ve velikosti 6'5 cm.

Výbory plaket a medailí zakoupily a umístily ve svých veřejných sbírkách:
Moderní galerie království Českého,
Umělecko-Průmyslové Museum v Praze,
Městské Umělecko-Průmyslové Museum v Plzni,
Museum pro východní Čechy v Hradci Králové,
Monnaie v Paříži (povinné exempláře plaket ražených v mincovně pařížské),
Société des amis de la médaille v Gand.
The American Numismatic Society v Novém Yorku.

